

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)

- Лоханова Н.О. :

(прізвище та ініціали)

«   »

2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності облік і аудит

за темою:

«Облік та контроль операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності:
нормативне забезпечення та діюча практика (на прикладі ТОВ
«Інтертелеком»)»

Виконавець

студент ОЕФ групи 41

- Агошков Максим Костянтинович :

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник

- старший викладач :

(науковий ступінь, вчене звання)

Зварич Любов Володимирівна :

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1. Організація і регулювання зовнішньоекономічної діяльності.....	6
1.2. Особливості обліку операцій з іноземною валютою.....	11
1.3. Імпортні операції: бухгалтерський облік та оподаткування.....	14
1.4. Операції з експорту у бухгалтерському та податковому обліку.....	19
1.5. Дискусійні питання обліку операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності.....	23
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ«ІНТЕРТЕЛЕКОМ»	30
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства.....	30
2.2. Діюча практика обліку операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Інтертелеком».....	41
2.3. Аналіз ефективності обліку зовнішньоекономічної діяльності досліджуваного підприємства.....	52
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	59
3.1. Мета, завдання та джерела інформації контролю операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності.....	59
3.2. Методика контролю зовнішньоекономічної діяльності у ТОВ «Інтертелеком».....	60
3.3. Шляхи вдосконалення обліку, аналізу та контролю зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.....	66
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	72
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

Актуальність теми. Економічні перетворення, які спрямовані на інтеграцію українських підприємств до рівня розвитку підприємств Європейського Союзу тісно пов'язані зі сферою зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД). Особливо це стає важливим у сучасних умовах, коли розвиваються процеси глобалізації, міжнародного поділу праці та міжнародної економічної інтеграції.

Зовнішньоекономічна діяльність країни допомагає використати експортний потенціал, вирішити проблеми нестачі певних матеріалів та новітнього обладнання за допомогою побудови структури імпорту. Вивчення принципів регулювання та здійснення зовнішньоекономічної діяльності, особливо на рівні підприємства, є важливим та має практичну цінність для господарської діяльності.

Питанням ЗЕД присвячені дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких В.Д. Андріанов, П.Ю. Беленький, В.М. Геєць, Б.М. Данилишин, Л.В. Дейнеко, Я.А. Жаліло, М.В. Жук, А.П. Кіреєв, Л. Клайт та інші вчені-економісти. Науковці розглядають зовнішньоекономічну діяльність через міжнародні господарські та торговельні відносини, до сфери яких входять: обмін товарами, спеціалізація і кооперація виробництва, науково-технічне співробітництво, створення спільних підприємств та інші форми економічного співробітництва. Разом з тим, проблеми автоматизації обліку ЗЕД та неузгодженості бухгалтерського та податкового обліку досі перебувають у сфері наукового дослідження і потребують подальшого розвитку. Саме це і обумовлює актуальність вибраної теми випускної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою даної випускної роботи є вивчення теоретичних та організаційно-методичних положень, ознайомлення з діючою практикою обліку та контролю у сфері зовнішньоекономічної

діяльності, надання практичних рекомендацій щодо удосконалення систем обліку, аналізу та контролю на досліджуваному підприємстві.

Для досягнення поставленої мети ставляться наступні завдання:

- дослідити зовнішньоекономічну діяльність на теоретичному рівні, зазначити основні джерела державного регулювання ЗЕД;
- охарактеризувати особливості обліку операцій з іноземною валютою;
- надати детальну характеристику особливостей обліку та оподаткування імпорتنих та експортних операцій;
- розглянути дискусійні питання обліку операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- охарактеризувати особливості діяльності досліджуваного підприємства;
- дослідити та проаналізувати специфіку обліку зовнішньоекономічної діяльності на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Інтернаціональні телекомунікації» (далі – ТОВ «Інтертелеком»);
- розробити методику для контролю здійснення операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності на прикладі ТОВ «Інтертелеком»;
- запропонувати напрями удосконалення обліку, аналізу та контролю на досліджуваному підприємстві.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Предметом дослідження є теоретичні основи, методика та практика бухгалтерського обліку, контролю та аналізу операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності на прикладі ТОВ «Інтертелеком».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у даній роботі було використано сукупність наукових методів, зокрема: метод теоретичного узагальнення було застосовано для фіксації загальних рис та особливостей теоретичних засад зовнішньоекономічної діяльності, системно-структурний

підхід використовувався для визначення організаційної сутності обліку, контролю і аналізу фінансової діяльності суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «Інтертелеком». Для вивчення показників фінансової звітності досліджуваного підприємства, оцінки стану розвитку і перспектив подальшої діяльності було використано такі методи, як дедукції та індукції, аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, індексного аналізу, статистичного аналізу і групування.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження стали законодавчі й нормативні документи з питань бухгалтерського обліку, аналізу та контролю зовнішньоекономічної діяльності, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, періодичні видання з питань економіки, бухгалтерського обліку й контролю, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів. Також була використана фінансова звітність та документи первинного, аналітичного та синтетичного обліку товариства з обмеженою відповідальністю «Інтертелеком».

Публікація та апробація результатів дослідження. Результати дослідження впроваджено в господарську практику ТОВ «Інтертелеком». За матеріалами дослідження підготовлено до публікації тези «Актуальні питання автоматизації обліку зовнішньоекономічної діяльності».

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах зовнішньоекономічна діяльність держав являє собою систему економічних відносин, які складаються при обміні ресурсами між країнами та їх економічними суб'єктами. ЗЕД являє собою багатомірну цілісну систему господарювання. Роль зовнішньоекономічної діяльності як зовнішнього сектора економічного росту постійно зростає. Посилюється її вплив на соціально-економічний розвиток як країни в цілому, так і кожного господарського суб'єкта окремо.

Зовнішньоекономічна діяльність дає багато переваг, серед яких: вихід на світовий ринок та визнання на ньому підприємства, що сприяє розширенню ринків збуту продукції та мережі ділового партнерства; можливе розширення і диверсифікація господарської діяльності та досягнення нею світових стандартів; досягнення вищої прибутковості зовнішньоекономічних операцій, порівняно з операціями на внутрішньому ринку України. Важливо зазначити, що при стрімкому розвитку ЗЕД, залишаються невирішеними питання стосовно доречності застосування автоматизованого обліку, адже виникає дилема, яку кожне підприємство повинне вирішити індивідуально. Існує також питання неузгодженості бухгалтерського та податкового обліку при здійсненні ЗЕД операцій.

У процесі написання випускної роботи були розглянуті питання обліку, аналізу та контролю зовнішньоекономічної діяльності, виявлено їх роль у загальній фінансовій діяльності підприємства, вивчено сутність і специфіка ЗЕД на досліджуваному підприємстві.

Об'єктом дослідження виступає Товариство з обмеженою відповідальністю «Інтернаціональні телекомунікації». Основною метою діяльності підприємства є надання послуг зв'язку та послуг, з використанням технології CDMA – 800; надання послуг міжнародного та міжміського зв'язку; надання послуг Інтернет та послуг передачі даних каналами зв'язку; надання інших пов'язаних з даною діяльністю послуг. Підприємство має право

здійснювати наступні види діяльності відповідно до Довідки про включення до ЄДРПОУ: 61.20 Діяльність у сфері безпроводного електрозв'язку; 61.90 Інша діяльність у сфері електрозв'язку; 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля та інші види діяльності.

ТОВ «Інтертелеком» здійснює зовнішньоекономічну діяльність в частині експортних та імпорتنих операцій. В частині експортних операцій підприємство здійснює експорт обладнання, складових частин до обладнання та надає послуги комунікаційного зв'язку (трафіку та роумінгу).

Експорт обладнання на ТОВ «Інтертелеком» здійснюється відповідно до специфікацій, що є невід'ємною частиною укладених зовнішньоекономічних контрактів, оформлених вантажно-митних декларацій та актів виконаних робіт. В частині імпорتنих операцій предметом укладання контрактів є придбання терміналів, обладнання, складових частин до обладнання та отримання робіт (послуг) від нерезидентів, пов'язаних з обслуговуванням та технічною підтримкою обладнання та програмного забезпечення, пусконаладженням обладнання та інші послуги телекомунікаційного зв'язку.

На підставі проведеного дослідження теоретичних аспектів обліку зовнішньоекономічної діяльності, нами було розкрито економічну сутність, порядок, принципи, та особливості її обліку.

У випускній роботі було досліджено документальне оформлення здійснення експортно-імпорتنих операцій, організацію аналітичного та синтетичного обліку с застосуванням автоматизованої програми «1С: Бухгалтерія 7.7» на досліджуваному підприємстві. «1С: Бухгалтерія 7.7» - це універсальна облікова програма для автоматизації бухгалтерського обліку. Програма автоматизує ведення майже всіх розділів бухгалтерського обліку, серед яких: операції по банку і касі; основні засоби та нематеріальні активи, облік матеріалів; товари та послуги; облік валютних операцій; розрахунки з покупцями і постачальниками; розрахунки з бюджетом та інші розділи обліку.

Особливостями аналізу ЗЕД підприємства є те, що увага приділяється комплексному системному вивченню проведення міжнародних комерційних

операцій, функціонуванню відповідних структурних підрозділів підприємства, виявленню причин відхилення та шляхів підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

У ході написання випускної роботи було визначено загальну методику проведення контролю ЗЕД. Використовуючи дані підприємства, було проведено заходи внутрішнього контролю. Нами було складено програму перевірки, розроблено тестування систем внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку. Ми дійшли до висновку, що створення на підприємстві служби внутрішнього контролю і правильна його організація забезпечить керівництво достовірною інформацією про стан справ і на основі цього визначить перспективи його подальшої діяльності. Створення служби внутрішнього контролю з утворенням штатного персоналу дозволить зменшити можливі неточності та помилки в обліку, забезпечить дотримання всіх тонкощів здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Узагальнюючим етапом в написанні випускної роботи було виявлення проблем і недоліків на підприємстві та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення обліку, аналізу та аудиту ЗЕД на досліджуваному підприємстві. Серед основних рекомендацій можна зазначити наступні:

- збільшити власний капітал шляхом нових внесків засновників;
- рекомендовано за рахунок росту дебіторської заборгованості, поступово покривати значний розмір кредиторської заборгованості;
- оновити програмне забезпечення «1С: Бухгалтерія 7.7» до версії «1С: Бухгалтерія 8.3» і для ведення зовнішньоекономічних операцій встановити «1С: Логістика» із додатком для повноцінного ведення зовнішньоекономічної діяльності»;
- необхідно створити практичні умови для впровадження і функціонування системи внутрішнього контролю;
- можна віднести послуги з надання роумінгу до послуг міжнародного електрозв'язку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альтернатива1С: чем украинский бизнес может заменить российскую систему бухучета. [Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://buhgalter911.com/news/news-1028844.html>.
2. «Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності.» – Житомир: ПП «Рута» 2016 р.
3. В. І. Саллі і ін. Основи ЗЕД: Навч. посіб. -К.: ВД "Професіонал", 2013. 176 с.
4. Войтенко Т. ЗЕД. Бухгалтерський та податковий облік у подробицях. Харків. ИД «Фактор». 2016 р.
5. Головкова К. Ю. Алгоритм розроблення інформаційної системи управління ЗЕД підприємства: стисла характеристика/ К. Ю. Головкова/ [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://dibnis.wordpress.com>.
6. Грицяк І.А. Європейське управління: теоретико-методичні засади; за заг. ред. М.Бойцуна – К. :Вид-во «Міленіум», 2016
7. Економічний дискурс. Міжнародний збірник наукових праць Випуск 1. 2016. Кондратюк А.Н., Жалдак Г.П. Проблеми та перспективи зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://sophus.at.ua/ED_2016_1/13_kondratjuk_anastasija-zhaldak_ganna-problemi_ta.pdf
8. Енциклопедія валютних операцій. Збірник систематизованого законодавства. Блиц-Інформ. серпень 2016 р.
9. Журнал «Бухгалтерія» № 15 (898), 12 квітня 2017 р., стор. 7. Голошевич І. «Місце надання послуг».
10. Журнал «Бухгалтерія» № 8 (891), 22 лютого 2015 р., стор. 48. Дробоття С. «Імпортний» ПДВ: контроль, сплата та санкції.
11. Журнал «Молодий вчений» № 1 (16) січень, 2015 р. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності України. Вороніна А.В., Ніколаєва К.М

12. Журнал Вісник. Офіційно про подакти. Експорт товарів: особливості обліку. 2 ВЕРЕСНЯ 2016, П'ЯТНИЦЯ, №33 (890)
13. Журнал Дт-Кт. Терміни розрахунків за операціями у сфері ЗЕД, які незавершені на 26.05.2017 р.: позиція ДФСУ. [Електронний ресурс].— <https://news.dtkr.ua/state/zed/45304>.
14. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
15. Зварич Л.В., Агошков М.К.Актуальні питання автоматизації обліку зовнішньоекономічної діяльності// Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації. Тези доповідей міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції №4. - 19.04.2018 .
16. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств. / За ред. Ю. Т. Козика і ін. Навч. посіб.; 2-ге вид., перероб. і доп. -К.: ЦНЛ, 2016. -792 с.
17. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для вузів. І. В. Багрова і ін. — К.: ЦНЛ, 2014. — 580 с.
18. Інкотермс. Визначення та особливості [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інкотермс>.
19. Інструкція №291 «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій».
20. Кадуріна Л. О., Стрельнікова М. С. Облік ЗЕД на підприємствах України. Теорія, практика, рекомендації. Київ, 2017 р.
21. Козак Ю.Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник. Видання 5-те, перероб. та доп. - Київ- Катовіце: Центр учбової літератури, 2016. - 289 с.
22. Лень В. С., Нехай В. А. Облік і аудит. Вступ до фаху. Київ, «Центр учбової літератури», 2017 р.
23. Лист ДПА України від 25.06.2011р. №17570/7/16-1517-16.
24. Лист ДПА України від 27.12.2005 р. №25887/7/16-1117.

25. Митний кодекс України затверджене ВРУ від 13.03.2012 № 4495-VI із змінами та доповненнями.
26. МТС или Интертелеком трудности выбора. [Електронний ресурс].– Режим доступу: site:happy.net.com.ua.
27. Навчально-методичний посібник «Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності» 2014р. Порєбняк Т.А., Гайдаржи С.В.
28. Науковий вісник Ужгородського національного університету Випуск 6, частина 1, 2017 рік. Ковтун Е. О., Поліщук І. В. Турець Ю. М. Шляхи оптимізації зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. [Електронний ресурс].<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/11239/1/Шляхи%20оптимізації%20зовнішньоекономічної%20діяльності%20вітчизняних%20підприємств.pdf>
29. Особливості заповнення документів ЗЕД. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://blanker.ru:81/doc/spetsifikaciya-k-dogovoru>.
30. Особливості змін валютних курсів у ЗЕД.[Електронний ресурс].– Режим доступу:http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/aSNewsDic.getNews?date=07122015&num_c=500920.
31. Офіційний сайт «Интертелеком» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.intertelecom.ua>.
32. Погребняк А.Ю., Хоменко Т.Ю. Міжнародний збірник наукових праць Випуск 1. 2016. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. Випуск 18, 2016
33. Податковий вісник № 4. 15.06.2017. Оподаткування ЗЕД. [Електронний ресурс].– <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006050-oblik-operatsiy-v-inozemniy-valyuti>.
34. Податковий кодекс України затверджене ВРУ від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами та доповненнями.
35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», », затверджене постановою КМУ від від 29.11.1999 № 290 із змінами та доповненнями.

36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене постановою КМУ від 10.08.2000 № 193 із змінами та доповненнями.

37. Положення про ВМД, затверджене постановою КМУ від 09. 06. 97 р. № 574 із змінами та доповненнями.

38. Прокопенко О.В., Захаркіна Л.С. Оцінка інноваційно-інвестиційної складової розвитку зовнішньоекономічної діяльності України // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – Черкаси, 2016. – № 1 (7). – С. 116–123

39. Румянцева А. П., Румянцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність. Навч. посіб. - К.: ЦНЛ, 2014. — 377 с.

40. Сопровождение, разработка внедрение 1С [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finsoft.ua/nashi-razrabotki/proformy-invojsy-v-1s-8-2-predpriyatie-detail>.

41. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посіб. / За ред. А. І. Кредісова. - К.: 2012.- 448 с.